

Arriskuak eta prebentzio-neurriak

ARTE XEHEEN ARRANTZA

Arrantza Sektorean Segurtasuna eta Osasuna
Sentsibilizatzeko Plan Nazionala

segurtasunak

bizitzak salbatzen ditu

Izenburua: Arriskuak eta prebentzio-neurriak: arte xeheen arrantza

Egilea: Laneko Segurtasunaren eta Osasunaren Institutu Nazionala (INSST), O.A., M.P.

Egileak:

Esther Duque Casas

Esperanza Valero Cabello

Babes Baliabideen Zentro Nazionala (CNMP), INSST

Lankidetzak:

Itsas eta Arrantza Sektoreko Lantaldea. Laneko Segurtasun eta Osasunaren Batzorde Nazionala (CNSST).

Laneko eta Gizarte Segurantzako Ikusatzazailtzak (ITSS).

Itsasoko Gizarte Institutua (IGI)

Merkataritzako Nabigazioaren Zuzendaritza Nagusia (DGMM).

Arrantza Idazkaritza Nagusia (SEGEPESCA).

Laneko Segurtasun eta Osasunerako Galiziako Erakundea (ISSGA).

Laneko Segurtasun eta Osasunerako Kantabriako Erakundea (ICASST).

Laneko Segurtasun eta Osasunerako Valentziako Erakundea (INVASSAT).

Andaluziako Batzordeko Lan eta Lan Ongizateko Zuzendaritza Nagusia.

Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Erakundea (OSALAN).

Laneko Segurtasunerako Kanarietako Erakundea (ICASEL).

Laneko Segurtasun eta Osasunerako Kataluniako Erakundea (ICSSL).

Espainiako Enpresaburu Elkartearen Konfederazioa (CEOE).

Enpresa txiki eta ertainen konfederazioa (CEPYME).

Espainiako Ontzi-jabeen Elkarteak (ANAVE).

Prebentzio-zerbitzu Mankomunak, Vigoko portuko Arrantza Armadoreen Kooperatiba (ARVI).

Prebentziorako Zerbitzuen Elkarteak (ASPA).

Langile Komisioak (CCOO).

Langileen Batasun Orokorra (UGT).

Argitaratzailea: Laneko Segurtasunaren eta Osasunaren Institutu Nazionala (INSST), O.A., M.P.

K/ Torrelaguna 73 - 28027 Madril.

Tel. 91 363 41 00, fax 91 363 43 27

www.insst.es

Osaketa:

Editorial MIC

K/ Artesiano z/g Pol. Ind. Trabajo del Camino - 24010 León.

Tel. 902 271 902

www.editorialmic.com

Estatuko Administrazio Orokorren argitalpenen katalogoa:

<http://cpage.mpr.gob.es>

INSSTren argitalpenen katalogoa:

<http://www.insst.es/catalogo-de-publicaciones>

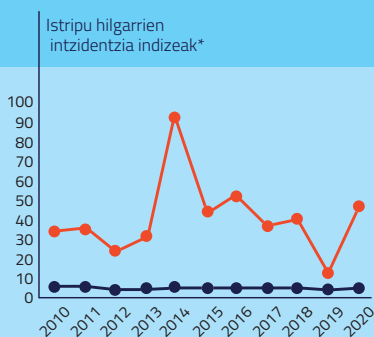
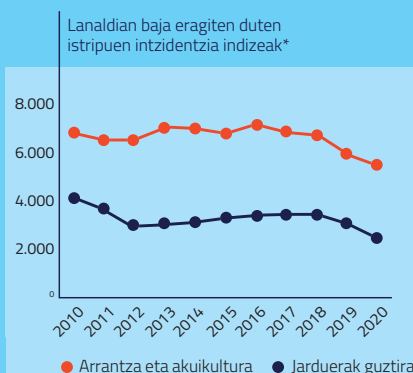
Arrantza: oso sektore arriskutsua

Arrantzaren istripuen tasa lan-jarduera guztien batez bestekoaren bikoitza da.

Arrantza da, eta izan da, laneko istripu-tasa handiena duen jarduera ekonomikoetako bat; gainerako jardueretako ere bikoitzen du.

Istripu hilgarriek 10 aldiz eragin handiagoa dute arrantzaren gainerako sektoreetan baino.

Iturria: Laneko eta Gizarte Ekonomiako Ministerioa (2020).

*Istripuak 100.000 langileko

Arrantza-tresnaren arabera

%39

Arrastea

%31

Arte xeheak

%21

Inguratzea

%9

Tretza

- Arrastea %37
- Inguratzea %33
- Tretza %26
- Arte xeheak %4

2011 eta 2020 artean ITSSek ikertutako istripu larri eta hilgarrien **%31 arte xehetatik eratorriak dira**; baina, **arriku-tasa txikiena duen arrantza-modalitatea da (%4)** erroldatutako ontziak kontuan hartuz gero, ia Espainiako flotaren %80 baitira.

Iturria: ITSSek ikertutako istripuak (2011-2020).

Sentsibilizazio Plan Nazionala

Plan honen helburua da arrantza-sektoreko langileak kontzientziatzea itsas segurtasunak, laneko segurtasunak eta **laneko osasunak duten garrantziaz**.

Helburua: laneko segurtasuna hobetzen laguntzea eta sektoreko ezbehar-tasa handia murrizten laguntzea.”

ITSAS ISTRIPUAK

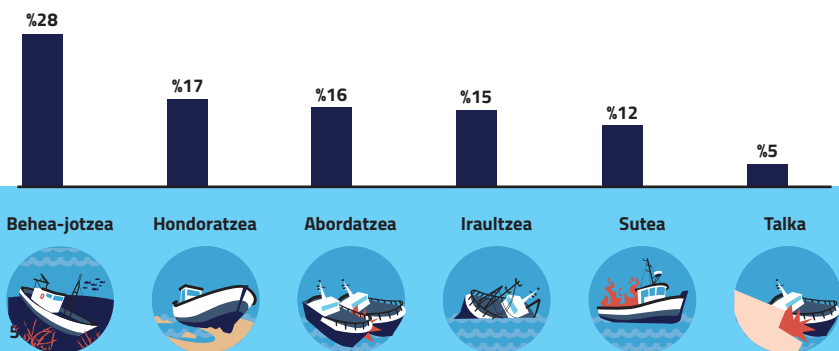
Itsasontziak itsasoan dituen arriskuek

**Ontzi osoari eragiten diote lantoki gisa.
Tripulazio osoari eragiten diote.
Batzuetan, langile asko hiltzen dituzte.**

Hondoratzea da itsas istripurik ohikoena, ur-bideetan, egonkortasuna galtzeagatik edo espazioak urez betetzeagatik. Suteak makina-gelan, sukaldean edo ganbaretan hasten dira.

Ezbeharren ehunekoa

Hondoratzeek eta iraultzeek itsas istripuko heriotzen %50 eragin zituzten

Iturria CIAIM (2010-2020).

Kausa nagusiak

Faktore pertsonalak: ezarritako segurtasun-arauak ez betetzea, laneko txaleko autopuzgarria ez erabiltzea, edo olatuen eta haizearen baldintzak kontuan ez hartzea itsasontziaren segurtasunari dagokionez.

Lanaren antolaketa: eskatutako prestakuntzarik edo titulaziorik ez izatea, lan-metodo desegokiak, edo tripulazioaren nekea.

Larrialdien kudeaketa: larrialdietarako gailuak eta prozedurak behar beste ez ezagutzea.

Gomendioak

Bermatu itsasontziaren egonkortasuna (batez ere, altxatzean), karga-kantitatea eta zama.

Eguraldi txarrarekin: itxi ateak, eskotilak eta idi-begiak, eta kendu kindurtzetako ura; lotu karga eta ontziguaineko ekipamenduak.

Garbi mantendu ontziguaina eta ziurtatu hustubide-portak ez daudela blokeatuta.

Sute baten aurrean, **jo alerta berehala**. Erabili suari aurre egiteko dauden bitartekoak.

Zaindu ordena eta garbitasuna arrisku-eremuetan (sukaldea, biltegia...) eta ganbaretan (debekatuta dago erretzea). Izan suaren kontrako tapaki bat sukalde ondoan.

Parte-hartu suteen eta larrialdien aurkako aldizkako ariketetan.

Bete Abordatzeak Prebenitzeko Nazioarteko Erregelamendua (RIPA).

ISTRIPU OPERAZIONALAK

Arrantza-jardueraren arriskuak

Itsasontzian egon bitartean edo zereginak egiterakoan gertatzen dira.

Hauak dira arrantza-jardueran gertatzen diren istripurik ohikoena:

Iturria: lan-istripuen parteak (MITES 2010-2020).

Erortzea ez da atsegina!

Ontzian erortzea eta itsasora erortzea

Itsasontzi batean ohikoa da ontzigainean erortzea, bai ontziratzean zein lehorreratzean.

“Pertsona uretara” eroriko modu berezi bat da, itsasora erortzean gertatzen dena. Ontzigainean zaudela eraman beti salbamendu-txaleko autopuzgarri bat eta, beharrezkoa izatekotan, altuerako erorikoan aurka norbera babesteko ekipamendu bat (NBE).

- Mantendu ontzigaina, lan eremuak eta pasabideak garbi eta oztupo zein hondakinik gabe. Kendu ontzigainaren irtenguneak edo markatu pintura biziekin.

- Erabili arrapalak, pasabideak edo eskalak ontzira igotzeko zein jaisteko eta aldaratutako ontzien artetik igarotzeko.
- Erabili zola irristagaitza duten babeseko oinetakoak.
- Saihestu ontzigaineko lanak ingurumen-baldintza txarretan.
- Oso kontuz ibili itsasora erortzeko arriskua duten lanetan.
- Ez igo eta ez mugitu karel-gainean.

Zaindu zure burua!

Kolpeak eta talkak

- Kontuz ibili buruaren pean dauden oztopoekin.
- Babestu ertzak eta irtenguneak. Lotu ateak, ate handiak eta eskotilak. Kolpeetatik babesteko kapela erabiltzea komeni da.
- Zaindu ordena eta estibatu harrapaketak mugi ez daitezten.

Zaindu bizkarra!

Gehiegizko esfortzua

- Bizkarra kaltetu dezakezu pisua manipulatu, mugimendu errepikakorrek sarri eginez eta luzaroan jarrera desegokiak hartuz.
- Mantendu jarrera egonkorra, eutsi zamari gorputzetik ahalik eta gertuen, saihestu bizkarra biratzea eta ahal den guztietan erabili bitarteko osagarriak.
- Ahal baduzu, erabili mahaiak arraina sailkatzeko eta tripak kentzeko, eta erabili belaunetarako euskarriak behar izanez gero.

Zaindu eskuak! *Mozketak*

- Eskuak moztu ditzakezu aiztoak erabiliz eta **zenbait espezieta**ko arantzekin eta **hegatsekin**. Hotzak ebakiak egiteko arriskua areagotzen du.

- **Labanak zorrotzuta eta garbi izan**. Moztu gorputzetik kanporantz. Erabili beti babes-eskularruak.

Zer diozu?! *Zarata*

- Zarata-maila **altue** komunikazioa zailtzen dute eta istripu-arriskua areagotu, eta gorreria eragin dezakete.
- Erabili **belarri-babesak** beharrezkoa denean.

Beroa, hotza, erradiazio ultramorea!

Ingurumen-baldintzak

- Bero egiten duenean, **ur asko edan** eta hartu atseden gerizpean.
- Erabili **arropa egokia haizearen**, hotzaren edo uraren aurka. Babestu bereziki belarriak, eskuak eta oinak. Hartu edari beroak, **baina saihestu kafeina eta alkohola**.

- Eguzkiak begiak eta azala kaltetzen ditu. **Estali zure burua eta gorputza** laneko arroparekin eta erabili eguzkitako kremak eta betaurrekoak.

Ez zaitetz erre!

Kontaktu termikoa

- Ekipamendu batzuk oso temperatura altuak hartzen dituzte. Mantentze-lanetan erabili **babes-ekipamendu egokiak**.
- Kontuz **fluido beroen** ziprztinekin (zilindro-purgak, adibidez).
- Hotzak ere erredurak eragin ditzake.

Ez da ikusten, baina sentitzen da!

Kontaktu elektrikoa

- **Ez erabili akatsik duen kaberik**, iltzerik edo entxufe-oinarri hondaturik. Ez egin tira kableetatik ekipamendu elektrikoak deskonektatzean.
- Ez erabili ekipamendu elektronikorik **esku hezeekin**.

Ez zaitetz gaixotu! *Arrisku kimikoak eta biologikoak*

- **Ontzia garbitzeko**, mantentzeko edo harrapaketak kontserbatzeko erabiltzen diren produktu kimikoak arriskutsuak izan daitezke.
- **Jarraitu etiketaren gomendioei**, eta gorde estalita eta jatorrizko ontzietan etiketatuta, nahasi gabe. Erabili babes-ekipamenduak (eskularruak, betaurrekoak, etab.).
- **Kontuz leku itxiekin**, hala nola upeltegiekin. Kutsatzaile toxikoak eta sukoiak egon daitezke, edo oxigenoa falta daiteke. Jarraitu segurtasun-prozedurak.
- Larruazaleko lesioak ere izan ditzakezu, itsas espeziean **hozka**dek eta **zizta**dek eragindako infekzio eta alergiengatik.
- Identifikatu **espezie arriskutsuak** eta erabili eskularru egokiak manipulatzeko. Garbitu ur beroarekin eta xaboiarekin txanda bakoitzaren amaieran.

OPERAZIO-ARRISKU ESPEZIFIKOAK

arte xeheen arrantzan

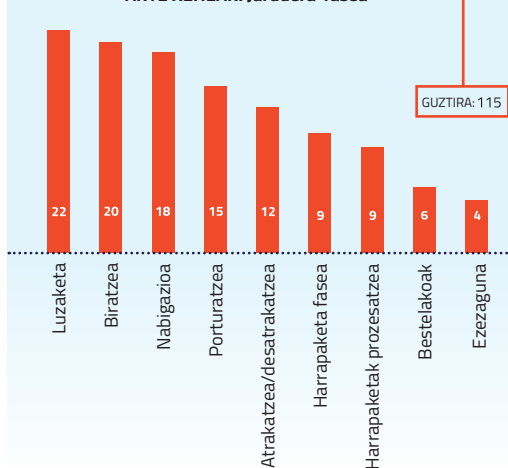
Noiz gertatzen dira istripu larriak?

Istripu hauen %40 arrantza-manioibraren batean gertatu ohi da, batez ere **arte**/**aparailua** **luzatzean**, **harrapatzean** eta **biratzean**.

Portuan, atrakatzean/desatrakatzean edo atrakaturako ontziarekin gertatzen diren istripuak %24 dira.

Ez dira hain ohikoak beste fase batzuetan, hala nola nabigazioan, harrapaketen prozesamenduan eta ontzian mantentze-lanak egitean.

ARTE XEHEAK: Jarduera-fasea

ARTE XEHEAK: Istripu larrien eta hilgarrien moduak (2011-2020)

Iturria: ITSSek ikertutako istripuak (2011-2020).

Nola gertatzen dira?

Arte xehean gertatzen diren istripu *lari* eta *oso lari* nagusiak honako hauek dira: tentsio handiko elementuek **harrapatzea** eta **zapaltzea**, hala nola sokek, kableek, kateek, makinaren zati mugikorrek edo arteak/aparailuak; beste maila batera edo maila berera **erortzea** eta **kolpeak** (itsasontziko elementuen, artearen, ekipamenduen aurka).

Istripu *hilgarrien* modu ohikoena itsasora erortzea eta tentsioan dauden elementuek harrapatzea dira.

MAILASAREAK, APARAILUAK AMUAK ETA TRANPAK

Arte xeheen modalitatean, artisau-arrantza izenekoan, arrantza ez-industrialeko arte eta aparailu guztiak sartzen dira.

Tamaina txikiko ontziekin egiten da eta, horrek, ukurtzea eta kulunkatzea errazten du. Gainera, ontzigain txikiak dituzte, eta bertan sareak eta aparailuak daude, hezeak eta harrapaketen hondarrek.

Con frecuencia, **las embarcaciones son antiguas** y, en ocasiones, con deficientes condiciones de seguridad, aumentando el riesgo de accidentes.

Istripu larri asko gertatzen dira **maila berean** erorita, estropezu eginda, irrist eginda edo oreka galduta, espazio-eskasiak eta ontziaren kulunkak eraginda.

Eskotilek, irekidurek edo eskailerek ere sarri eragiten dituzte **erorikoak maila** desberdinetara. Ontzi txikiak direnez, askotan ez dute sartzeko elementurik, esaterako, pasabiderik, eta horrek erraztu egiten ditu ontziratzean eta lehorreratzean erorikoak.

- » **Zaindu ontziaren ordena** eta garbitasuna.
- » Nasak estibatzen dituzunean, ziurtatu ez **duzula oztopatzen nabigaziorako** aginte-zubiaren ikusmena, ezta salbamendu-baliabideetarako sarbidea ere.
- » Erabili **enbarkatzeko/desenbarkatzeko eskura dituzun** bitarteko seguruak.
- » **Biltegiratu artea/aparailua** tiraderetan edo edukiontzi egokietan, poliki-poliki irten dadin, sekuentzia natural bati jarraituz, trabatu gabe eta tripulatzailleen ahalik eta esku-hartze txikienarekin.
- » **Kontuz ibili sareen gainean** jartzearekin estibatzen ari diren bitartean, batez ere itsaso txarra dagoenean. Balego, alboko korridorean egon zaitez, eta ez sartu tiradera-altzarien barrura.

Tentsioan dauden elementuekin eta laneko ekipamenduen zati mugikorraren artean **harrapatuta** geratzea istripu larriak gertatzeko modu oso ohikoa da, bai artea ateratzeko maniobran, bai biraketan.

- » **Utzi segurtasun-tartea** artearekin/aparailuarekin jaurtitzeko den bitartean.
- » **Ez sartu tiradera-altzarietan**, jaurtiketetan aparailuaren krokadurak/korapiloak libratzeko.
- » **Urrundu zaitez** hanken atzean eta ondoan dauden soketatik.
- » Jarri arreta berezia **trailak saretan** banatzean.
- » **Saihestu korapiloak sarearekin** edo sokarekin artea askatzean, bai eta eskuak edo arropa polipastoarekin harrapatzea, eskumuturrak edo mahukak dituen arropa estua erabiliz.
- » **Ez jantzi harrapatu daitezkeen eraztunak, kateak, etab.** eta erabili neurri egokiko eskularruak.
- » Ez zapaldu askatzen **ari den artea/aparailua**.
- » Izan labana **bat eskura artea/aparailua** mozteko korapilatuta geratzekotan.
- » Ahal dela, eskuzko esku-hartze **txikiena behar duten makinak erabili**, hala nola arrabol-polipastoak.
- » **Eskifaiako kide batek makina** bat edo gehiago erabiltzen baditu edo eragiketa bat baino gehiago egiten baditu, aginteak irisgarriak izan beharko dira dagoen tokitik, eta larrialdiko gelditze-gailu bat izan beharko du eskura.
- » **Soka polipasto-danborretik pasatzean** eta martxan jartzean, egin ezazu poliki, eta ez jarri danborraren gainean biraka ari denean.
- » **Erregulatu polipastoak** eta karretelak biraketa-posizio batean, harrapatuz gero azkar gelditzeko moduan.
- » **Askatu sareztatutako arraina** polipastotik pasatu aurretik, eta gelditu.
- » Biratzean, **zaindu etengabe artearen/aparailuaren tiroa**. Katigatzen bada, hobe da galtzea ontzia ezegonkortzea baino.
- » Biratzean **beste itsasontzi baten arte/aparailuekin gurutzatzekotan**, kontuz ibili norberaren arte/aparailuekin ez korapilatzeke.
- » **Saihestu sare-mendi** handiak polipastoa darabilen pertsonarengandik gertu.

Lanak egin bitartean **itsasora erortzea** istripu ohikoa da eta askotan heriotza eragiten du. Ontzia hondoratzeko arriskua dago nasak edo sareak jasotzean aparailua krodatzan bada.

- » **Kontuz ibili** artearen/aparailuaren luzatzean eta biratzean, itsasora herrestan eraman zaitzake.
- » **Saihestu uretara erortzea** burualdeko buia kizkiarekin hartzean edo sarea krodaduraren batetik askatzen saiatzean. Beharrezkoa bada, eskatu laguntza kideren bati.
- » **Erabili beti salbamendu-txaleko autopuzgarria** ontzigainean lan egiteko eta, beharrezkoa bada, altuerako erorikoen aurrean eusteko sistema bat.

Itsasontziko elementuekin edo bestelako **objektuekin kolpeak** hartzea istripuak izateko beste era ohiko bat da.

- » **Kontuz ibili kizkiarekin buia jasotzean.** Kideren bat kizkia erabiltzen ari bada, ez pasatu bere atzetik, kolpatu zaitzakeelako.
- » Gorde **kizkia babestuta** eta pasabideetatik kanpo.

Arrantzegira nabigatu bitartean aparailua prestatzen da, eta tranpak beitatzean **kolpeak edo mozketak gerta daitezke**, edo zauriak amuak beitatzean. Harrapaketak manipulatzeko kolpeak eta mozketak izateko arriskua ere badago.

- » Sarea askatu eta garbitzean, **erabili babes-eskularru** egokiak ebakiak edo zitzadak saihesteko.
- » Kontuz **ibili mailua erabiltzean sareko** organismo jakin batzuk kentzeko. Gorputz-adarretan kolpeak har ditzakezu.
- » **Aztertu nasak** harrapaketak atera aurretik.
- » **Artea/aparailua oso zikin badator**, portura iritsi ondoren garbitzea komeni da.

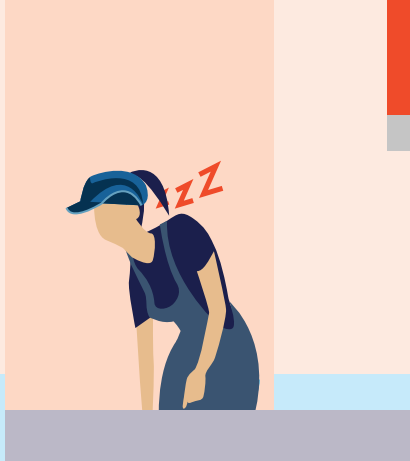

Hartu atsedena!

Kontuz nekearekin

Nekeak areagotu ditzake nabigazio-akatsak, itsas isticuak, operazio-lesioak eta operazio-isticuak. Lanaldi luzeek, gaueko ordutegiek eta karga fisiko handiak eragina izan dezakete.

- » Ahal baduzu, **egin lo gutxienez 6 orduz etenik gabe, eta egin 20 minutuko** atsedendia lanaldian zehar, neke arintzeko.
- » Jarraitu **elikadura osasungarria** eta edan ur nahikoa ondo hidratatuta egoteko. Egon zaitez egoera fisiko onean.
- » **Sendagai batzuek, alkoholak, tabakoak** eta bestelako substantziek alerta eta errendimendu mailari eragin diezaiokete, eta loezina edo logura eragin.

Betebeharrak eta erantzukizunak

Armadorea

Bermatu eskifaia**ren babes eraginkorra.**

Ontziak tripulazioaren segurtasuna eta osasuna arriskuan jarri gabe erabiltzeko neurriak **HARTU**.

Ontzian segurtasuna bermatzeko behar diren bitartekoak **EMAN**.

Patroia edo kapitaina

Itsasontziko segurtasuna eta osasuna bermatu.

Armadorearen aginduak edo jarraibideak **BETE**.

Zereginak **GAINBEGIRATU**, eta langile gaituei bakarrik esleitu.

Segurtasun-, larrialdi- eta babes-ekipamenduen egoera eta kokapen egokia **ZIURTATU**, baita itsasontziaren abisuena, jarraibideena eta planoena ere.

Eskifaiaiko kide guztiek laneko arriskuen prebentzioari buruzko prestakuntza eta informazioa jasotzen dutela eta larrialdietako simulakroak egiten direla **BERMATU**.

Eskifaia

Zure eta guztion segurtasunagatik.

Hautatutako segurtasun-neurriak **ERRESPETATU**.

BETE jasotako segurtasun-jarraibideak.

ERABILI behar bezala emandako babes-bitartekoak eta ekipamenduak.

Zure ustez segurtasunerako eta osasunerako arriskutsua izan daitekeen edozein **EGOERAREN BERRI EMAN** berehala.

segurtasunak
bizitzak salbatzen ditu

Gehiago jakiteko...

◆
INSST – ITSASO
ETA ARRANTZA
SEKTOREA

◆
ONTZI-TXIKIETAN LANEKO
ARRISKUEN PREBENTZIO-
AKO EUROPAKO GIDA

◆
INSST - NORBERA
BABESTEKO
EKIPAMENDUAK

◆
KANPAINA
'SEGURTASUNAK BIZITZAK
SALBATZEN DITU'

